במדינה

העם

האי־אירוע

הפרובינציאליזם הישראלי חגג — והמדינה כולה קירקרה סביב האורח

הלצה אמריקאית ישנה אומרת: „לאיש אחד היו שני בנים, שעיקבותי־הם נעלמו. האחד הפליג בים ולא חזר. השני הפך סגן נשיא ארצות־הברית.“

מאז שהומצאה הלצה זו, לא השתנה מעמדו של סגן־הנשיא. לפי החוקה ה־אמריקאית, אין לו תפקיד ואין לו בסיס־כוח. תפקידו היחידי הוא לרשת את ה־נשיא עם פטירתו של זה. הוא „נמצא בטווח של פעימת־לב אחת מכס הנשיאות.“

מכיוון ששום אדם אינו יכול לאהוב איש הממתין למותו, תיעבו רוב הנשיאים את סגניהם, מגעו מהם כל תפקיד רציני.

יתר על כן, המועמד לתפקיד סגן־הנשיא נבחר, בדרך כלל, מתוך שיקולים מיפלגתיים־טאקטיים. הנשיא וסגנו שייכים, על כן, לרוב, לשני מחנות פוליטיים שו־נים.

בתחתית הליגה. מעמדו של וולטר מונדייל טוב במיקצת מזה של קודמיו. אמנם, גם הוא נבחר ביגלל השתייכותו למימסד הליברלי הצפוני, אחרי שג׳מי קארטר הדרומי זכה במועמדות לתפקיד הנשיא. אולם קארטר הבטיח מראש כי יהיה תפקיד לסגנו, ומאז היבחרו שיגר את מונדייל לכמה מסעות טיכסיים, בעלי דימוי דיפלומטי.

למרות כל אלה, מונדייל הוא איש בעל חשיבות פחותה בממשלה. לא זה בילבד שמעמדו נופל לאין שיעור מזה של ה־נשיא עצמו, אלא שהוא גם פחות חשוב משר־החוץ, סיירוס ואנס, ומהיועץ הביט־חוני, זביגנייב בז׳ינסקי. הוא נמצא אי־שם בתחתית הליגה הלאומית.

אולם השבוע יצאה מדינת־ישראל מ־כליה במחול־מה־יפית סביב איש זה. נערכה לו קבלת־פנים, כאילו הוא קיסר־אורח. הטלוויזיה נצמדה אליו בשידור רצוף. ראשי השילטון קירקרו סביבו. בי־קורו או אי־ביקורו בירושלים המיזרחית הפכו בעייה קוסמית. אפילו מפגיני גוש־אמונים חלקו לו כבוד־שבצעקה, כאילו היה הנרי קיסינג׳ר שני, מעין jew-boy נוצרי.

היתה זאת הפגנה נוספת של פרובינציא־ליות ישראלית.

מחווה ריקה וזולה. היתה, כמובן, כוונה כלשהי מאחרי התנהגות זו.

ממשלת־ישראל נכנסה לעימות גורלי עם ארצות־הברית. מדיניותה נוגדת ניגוד מוחלט את האינטרסים המהותיים של מע־צמת־העל הידידותית. יוזמת־השלום נת־קעה בתוך מבוי סתום.

במצב זה, היה נוח לממשלת־בגין לה־פוך את אי־האירוע של ביקור מונדייל לאירוע מדיני ממדרגה ראשונה, הבא להו־כיח את המשך קיום הקשרים האמיצים בין וושינגטון וירושלים.

אם כן, מדוע היתה וושינגטון מעוניינת לתת את ידה להצגה כזאת, המחזקת את ממשלת־בגין ואת מדיניותה? התשובה על כך טמונה אף היא בשיקול מיפ־לגתי־טכסיסי: אחרי שקוממה נגדה את יהודיה בעיסקת־המטוסים המפורסמת, ו־לפני שהיא תקומם אותם מחדש בשלב הבא של מדיניותה, ביקשה ממשלת־קאר־טר לפייס את יהודי־אמריקה במחווה רי־קה וזולה של ידידות לישראל.

לדחוק את חקין. השלישי בחבורה הוא אנוואר אל־סאדאת. גם הוא מבקש לדחות את הרגע, שבו יצטרך להודות כי יוזמתו ההיסטורית הגיעה למבוי־סתום סופי. הפיור של מונדייל מאריך את ה־אשלייה כאילו יש פעילות מדינית לקראת הסדר. משום כך גם הסכים אל־סאדאת להצעה האמריקאית (הקשורה רק במיקרה בסיור מונדייל) להפגיש את שרי־החוץ של ישראל ומצריים בלונדון, ואולי יסכים להפגיש את שרי־הביטחון של שתי המדי־נות במקום אחר.

כל האירועים האלה, שהיו ושיהיו אינם אלא אי־אירועים — פעולות־סרק חסרות־משמעות, שבאו לטשטש לשעה קלה את המצב האמיתי.

המצב האמיתי הוא: עימות ישראלי־אמריקאי, ניתוק ישראלי־מצרי. ביקור מונדייל לא שינה דבר.

השוגה נשארה שלמה

ביקור בירושלים המיזרחית — אבד מימעלה

ביקורו של וולטר מונדייל בישראל עמד בסימן משבר עוד לפני שמטוסו נחת, ב־יום השישי האחרון, בלוד. מישרד־החוץ האמריקאי סירב לאשר את תוכנית הבי־קורים שהוצעה על־ידי מארחיו הישרא־ליים של מונדייל, שכללה גם סיור בירו־שלים המיזרחית. סיור כזה בעת ביקור ממלכתי של אישיות אמריקאית כה בכי־רה, כמוהו כהכרה בכיבוש הישראלי של ירושלים המיזרחית — דבר שארצות־הברית נמנעה מלעשותו עד כה.

הפשרה נמצאה ברגע האחרון והמשבר נמנע. הוסכם, על דעת ממשלת־ישראל ומישרד־החוץ האמריקאי, שמונדייל יב־קר בירושלים המיזרחית. אבל הוא יוסע רק לכותל המערבי וביקורו זה יוגדר כ־„ביקור פרטי,“ שלא במיסגרת ביקורו ה־ממלכתי. הפשרה התקבלה על דעת הכל ואפילו ראש־עיריית ירושלים השלים עימה.

היישר מלוד הוסע מונדייל לרחבת ה־כותל המערבי בירושלים, כדי להשלים את הביקור עוד לפני כניסת השבת.

אלא שוולטר מונדייל שב וביקר בעיר העתיקה לא בביקור פרטי, אלא במיסגרת סיורו הממלכתי. הוא עשה זאת מלמעלה. מבלי שהדבר יעורר כל תגובה.

ביום הראשון השבוע נועד למונדייל בי־קור בשדה־בוקר ובבאר־שבע. הוא הוטס לשם במסוק של חיל־האוויר. בדרך חזרה מבאר־שבע לירושלים חצה המסוק את הקו הירוק — מבלי שאנשי־הביטחון ה־אמריקאים, שנילוו אל סגן הנשיא, יכלו להסיט את המסוק ממסלולו.

לפני שנחת בירושלים, חג המסוק מעל לעיר העתיקה. וולטר מונדייל יכול היה לצפות עם בתו מבעד לדלת המסוק הפתו־חה במראה הכללי של ירושלים המיזר־חית. כך נמצא הפתרון לדילמה הקלא־סית: איך לאכול מהעוגה ולשמור עליה שלמה? וולטר מונדייל ביקר בירושלים המיזרחית, במיסגרת ביקורו הממלכתי, מבלי שרגליו ידרכו על אדמתה.

פתרון מסוג זה לא העלו בדעתם אפילו גדולי חכמיה של חלם.

בגין נשען על הדוכן בעת נאומו של מונדייל ביוד
הרגע הקריטי חלף

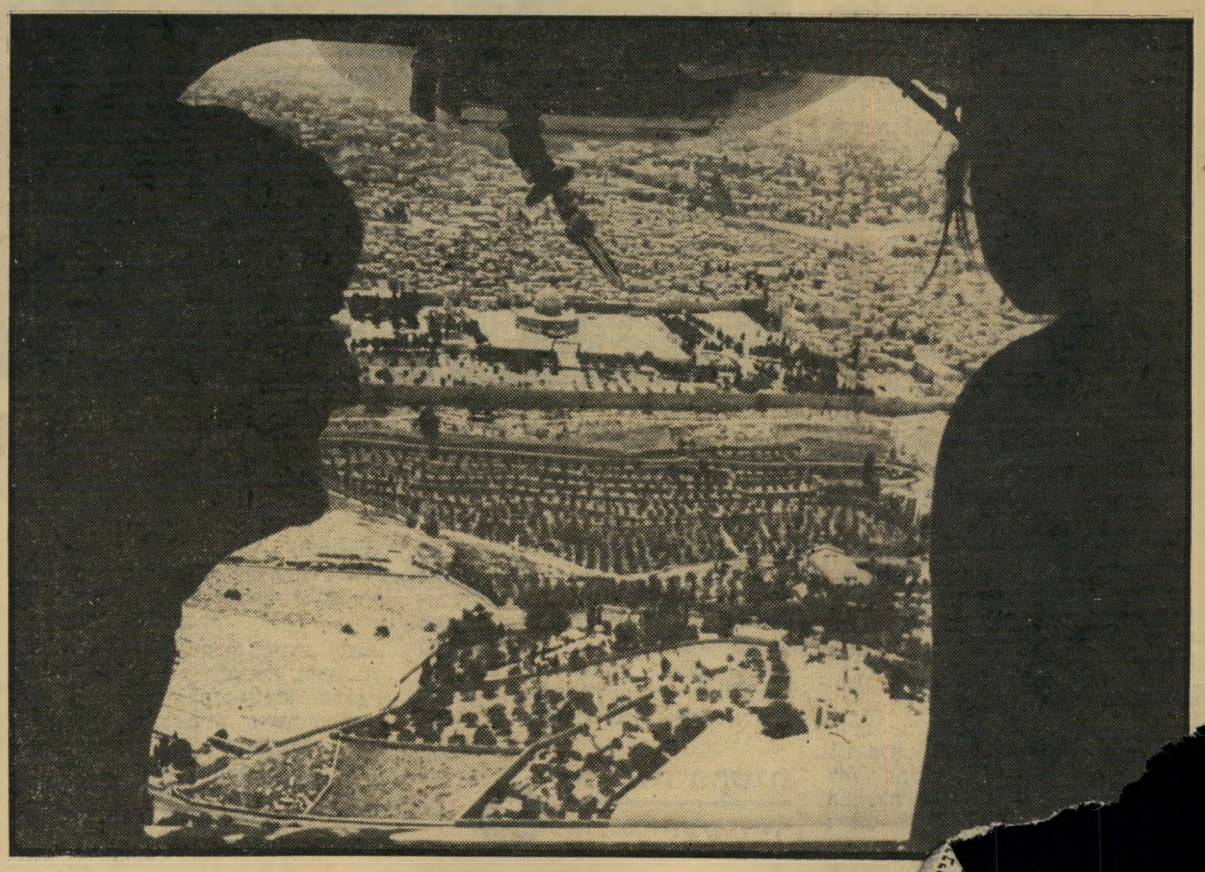

מונדייל (משמאל) ובתו משקיפים על העיר העתיקה
כמו נרות חנוכה

ראש הממשלה

על הנסים

סגן הנשיא הזכיר את בן־גוריון וראש־הממשלה כמעט התמוטט

שמש אדומה להטה למעלה, שטיח אדום נפרש למטה, ועניבה אדומה התנוססה מלפנים, על חזהו של סגן נשיא ארצות־הברית, וולטר מונדייל. אבל היה רגע אחד, קצר מאוד, בטכס קבלת־הפנים ש־נערך למונדייל בנמל־התעופה בן־גוריון, שגרם גם לכמה עשרות חדי־עין מבין הנוכחים בטכס להאדים — מחרדה.

היה זה הרגע בו הזכיר מונדייל בנאומו את דויד בן־גוריון, יריבו ההיסטורי של בגין.

„בן־גוריון אמר פעם,“ קרא מונדייל מהכתב, „שכאשר מדברים על ישראל

(המשך בעמוד 34)